

Jak to vypadá na školách v ČR a na Ukrajině?

Tabulky níže jsou přehledem k organizaci, současným reformám, hodnocení, práci ve škole, co by měli žáci umět?

Яка ситуація в школах Чехії та України?

У наведених нижче таблицях подано огляд організації, поточних реформ, оцінювання, роботи школи, а також те, що повинні знати учні.

Organizace školní docházky	Česká republika	Ukrajina
Trvání povinné školní docházky	9 ročníků, většinou od 6 let do 15 let	Má nově 12 ročníků, většinou od 6 do 17 let
Trvání školního roku	10 měsíců (září–červen)	9 měsíců (září–květen)
Vyučovací jednotka	nejčastěji 45 minut	nejčastěji 40 minut (v prvním ročníku 35)
Kontakt s rodiči	Hromadné třídní schůzky, e-mailová komunikace, tripartity (schůzka učitel - rodič - žák)	Hromadné třídní schůzky, schůzka s učitelem, chatové skupiny
Pomůcky	Pomůcky a učebnice si většinou bere žák domů, aby se z nich učil nebo dělal úkoly. Učebnice kupuje škola, další pomůcky platí rodiče.	Veškeré pomůcky a učebnice zůstávají ve škole (na cestu tam a zpět nosí jen malé batůžky), platí je rodiče.
Výuka cizího jazyka	Od 1. třídy, jde o jazyk anglický.	Nejčastěji od 1. třídy. Jde většinou o jazyk anglický, od této doby se učí i používat latinku.

Novinky v současném školství	Česká republika	Ukrajina
Současné vzdělávací reformy	zavedeno 2007, aktualizované 2021: kurikulární změny a zavedení Rámcových vzdělávacích programů , vzdělání založené na kompetencích (7) a průřezových tématech	2018: reforma Nový ukrajinská škola - NUŠ vzdělání založené na kompetencích (11) a individualizovaném učení
Inkluze	Od roku 2016 zákon definuje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a ve školách jsou jim poskytovány různé stupně podpůrných opatření.	Nový aspekt , přichází s reformou NUŠ, Umožňuje speciálním pedagogům pracovat s dětmi s tělesným a mentálním postižením a zavádí jejich integraci do speciálních vzdělávacích programů v běžných školách.
Klíčové kompetence	<ul style="list-style-type: none"> ● kompetence k učení ● kompetence k řešení problémů ● kompetence komunikativní ● kompetence sociální a personální ● kompetence občanské ● kompetence pracovní ● Od roku 2021 také kompetence digitální 	<ul style="list-style-type: none"> ● kompetence jazyková (mateřský jazyk) ● kompetence jazyková (komunikace v mateřském i cizím jazyce) ● kompetence matematické gramotnosti ● kompetence přírodních věd ● kompetence přizpůsobení se změnám ● kompetence životnímu prostředí ● kompetence komunikativní a digitální ● kompetence celoživotního učení ● kompetence občanské a pracovní ● kompetence kulturní ● kompetence finanční gramotnosti

Vzdělávací oblasti	Jazyk a jazyková komunikace Matematika a její aplikace Informatika Člověk a jeho svět Člověk a společnost Člověk a příroda Umění a kultura Člověk a zdraví Člověk a svět práce	Oblast jazykově - literární Oblast matematická Informatika Oblast přírodní Oblast technologická Občanská a historická oblast Umělecká oblast Oblast sociální a zdravotní péče Oblast tělesné výchovy
--------------------	--	--

Nová ukrajinská škola (NUŠ) a Rámcové vzdělávací programy mají mnoho společného. Obě reformy jsou postaveny na získávání znalostí a dovedností na základě klíčových kompetencí, které může žák uplatnit v běžném životě. **Obě reformy také učivo protkávají průřezovými tématy a jejich cílem je, aby vychovali občany, kteří budou schopni například kriticky hodnotit a uvažovat, umět řešit problémy a rozumět svým emocím.**

Je nutné si však uvědomit, že obě reformy začaly v různých časových obdobích a s jiným historickým a kulturním kontextem, jsou tedy na rozdílné úrovni. **Na Ukrajině jde o poměrně novou záležitost, která je navíc ztížena válkou, reforma tedy není ještě implementována do všech škol a úrovní vzdělávání.** Oproti tomu v České republice reforma působí delší dobu, od roku 2007, proběhly četné modifikace vzdělávacích programů, poslední z roku 2021, kdy se plošně upravovalo kurikulum tak, aby výstupy naplňovaly digitální kompetence.

Нова українська школа (НУШ) та Рамкові освітні програми мають багато спільного. Обидві реформи побудовані на набутті знань і навичок, що базуються на ключових компетентностях, які учні можуть застосовувати у повсякденному житті. Обидві реформи також переплітають навчальні програми з наскрізними темами і мають на меті виховати громадян, здатних, наприклад, критично оцінювати та рефлексувати, вирішувати проблеми та розуміти свої емоції.

Однак важливо пам'ятати, що обидві реформи розпочалися в різний час і в різних історичних та культурних контекстах, а отже, перебувають на різних рівнях. В Україні це відносно нове питання, яке ще більше ускладнюється війною, тому реформа ще не впроваджена в усіх школах і на всіх рівнях освіти. На противагу цьому, у Чеській Республіці реформа триває вже довший період часу, починаючи з 2007 року, до навчальних програм було внесено численні зміни, остання з яких

відбулася у 2021 році, коли навчальна програма була змінена в усіх напрямках, щоб забезпечити відповідність результатів цифровим компетентностям.

Hodnocení	Česká republika	Ukrajina
Stupnice hodnocení	<p>Po celou dobu povinné školní docházky jsou nejčastěji používané známky 1-5. Někde také slovní hodnocení nebo kombinace.</p> <p>1 = VÝBORNĚ 2 = CHVALITEBNĚ 3 = DOBŘE 4 = DOSTATEČNĚ 5 = NEDOSTATEČNĚ</p>	<p>V 1. ročníku pouze slovní hodnocení V dalších ročnících se používá stupnice 1-12 bodů a současně také slovní hodnocení.</p> <p>1–3 = NEDOSTATEČNĚ 4–6 = DOSTATEČNĚ 7–9 = DOBŘE 10–12 = VÝBORNĚ</p>
Hodnocení chování	<p>Známkou na stupnici od 1 do 3, snížené známce z chování předchází různá kázeňská opatření</p>	<p>Slovní hodnocení, kázeňská opatření se nedávají.</p>
Při nedostatečném prospěchu	<p>Možnost opravy, individuálního studijního plánu nebo i opakování ročníku</p>	<p>Možnost opravy úkoly navíc, nelze opakovat ročník</p>
Vysvědčení	<p>Školní rok je rozdělen na dvě pololetí a na konci každého dostane žák vysvědčení, kde má prospěch ze všech vyučovaných předmětů. Pokud je na konci ročníku z některých předmětů nedostatečný, musí dělat přezkoušení o prázdninách. Pokud se mu nepodaří, musí ročník opakovat. Vysvědčení z 9. tříd je rozhodující při zápisu na střední školy.</p>	<p>Za jednotlivé ročníky vysvědčení není, v červnu se konají závěrečné a tzv. postupové zkoušky. Na konci 9. ročníku dostanou vysvědčení o základním středním všeobecném vzdělání, s dodatkem o dosažených výsledcích ve vzdělávání. Toto vysvědčení opravňuje jeho držitele k zápisu do vyššího středního vzdělávání.</p>

Jak se učíme?	Česká republika	Ukrajina
Domácí úkoly	Zadávání není podmínkou, většinou jde o kratší práci na procvičení probraného učiva, případně přípravu na dlouhodobý projekt.	Velké množství úkolů na kterých žáci pracují po skončení školy, v rámci odpoledního vyučování/družiny. Nevypracovávají je tedy doma.
Formy a metody práce	frontální výuka, skupinové práce, projektové učení, diskuze, vrstevnické učení, badatelská výuka	převládá frontální výuka (dle reformy NUŠ by však měla frontální výuka ustupovat a být nahrazena metodami projektového učení, předání zodpovědnosti za své učení žákovi)
Odklad školní docházky	Běžný jev, který často pomáhá dítěti i rodině zvládnout přechod mezi školkou a školou. Dítě tak může jít do školy až v 7 letech.	Odklady nejsou běžné, ale rodiče mohou nechat dítě v předškolním zařízení déle, pokud mají pocit, že by školní prostředí dítě nezvládlo. Většinou se tak ale neděje, vnímáno negativně.
Tolerance chyb	Chyby jsou většinou učitelů chápány jako cesta ke zlepšení, probíhá společná diskuze s žákem nad jeho pokrokem, hledání možných řešení a pomoci ke zlepšení. Převažuje partnerský přístup k žákům, zvláště na základních školách.	Platí, že učitel je ten, kdo ví správnou odpověď, žáci se od něj mají učit a případné chyby jsou nežádoucí. V hodinách je vyžadován klid a respekt k učiteli, převažuje autoritativní přístup k žákům (reforma NUŠ však slibuje pozitivní přístup k hodnocení).

Co by měli žáci umět? vybrané výstupy za ISCED 1	Česká republika (po 5. třídě)	Ukrajina (po 4. třídě)
Matematika	<p>Na mnoha školách se učí matematika podle Hejného metody - propojuje početní operace v různých prostředích, dbá na vizualizaci.</p> <p>Vybrané výstupy za ISCED 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení • provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel • zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel • řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel • vyhledává, sbírá a třídí data • čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy • určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu • narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce 	<p>Velký objem probírané látky, časté počítání příkladů jednoho typu, důraz na aritmetiku, formální poznatky a celkovou rychlost počítání</p> <p>Vybrané výstupy za ISCED 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spočítá počet objektů, čte a zapisuje čísla, porovnává je a řadí • počítá předměty, označí výsledek počítání číslem; porovnává čísla v rámci milionu a seřadí je • používá písmenné symboly k psaní matematických výroků • Početní dovednosti aplikuje ve vzdělávacích a praktických situacích • Počítá ústně způsobem, který je pro něj vhodný ve vzdělávacích a praktických situacích • orientuje se v rovině a prostoru, pohybuje se po vymezené trase; plánuje cestovní trasy • Rozpoznává geometrické tvary podle jejich podstatných znaků • konstruuje rovinné a trojrozměrné obrazce z dostupného materiálu, vytváří modely reálných i imaginárních objektů

ICT	<p>Cílem oblasti Informatiky je vést žáka mimo jiné k:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porozumění různým přístupům ke kódování informací i různým způsobům jejich organizace rozhodování na základě relevantních dat a jejich korektní interpretace, jeho obhajování pomocí věcných argumentů. • komunikaci pomocí formálních jazyků, kterým porozumí i stroje 	<p>Cílem oboru IT vzdělávání je utváření informační a komunikační kompetence a dalších klíčových kompetencí, schopnost řešit problémy pomocí digitálních zařízení, informačních a komunikačních technologií a kritického myšlení pro rozvoj, tvořivé sebevyjádření, osobní a veřejný wellbeing, bezpečné a etické dovednosti a činnosti v současné on-line společnosti.</p>
-----	---	---

Pokud se podíváme na výstupy z osnov či rámcových vzdělávacích programů **v obou zemích, najdeme shodné i neshodné znaky**. Zde jsou představeny vybrané vzdělávací oblasti a jejich výstupy za primární stupeň vzdělávání - ISCED 1, v ČR je to po 5. ročníku, na Ukrajině je to po ročníku čtvrtém.

V matematice si můžeme všimnout toho, že se **objem učiva liší**, na Ukrajině se zdá být více zaměřený na početní operace a jejich užití v běžném životě, pamětné počítání a další aritmetické dovednosti. V České republice je již několik let velmi častá výuka na základních školách podle Hejného metody, která nabízí žákovi mnoho různých prostředí, kde buduje nejen aritmetické dovednosti, ale i klíčové kompetence a průřezová témata. Více o této metodě zde: <http://blog.h-mat.cz/>.

Ukrajínští žáci často popisují matematiku na Ukrajině jako těžší oproti té v České republice. Může to být způsobeno tím, že matematika na základních školách v ČR je postavena více na propojování matematiky a běžného života žáků, dále na zpracování informací do grafů a diagramů, obecně na celkovou matematickou gramotnost. Tento rozdíl můžeme sledovat i v učebnicích.

Якщо ми подивимося на результати навчальних планів або рамкових освітніх програм в обох країнах, то знайдемо як спільні, так і відмінні риси. Тут ми представляємо окремі освітні галузі та їхні результати для початкового рівня освіти - МСКО 1, у Чехії це після 5 класу, в Україні - після 4 класу.

З математики можна помітити, що обсяг навчання варіюється, в Україні, здається, більше уваги приділяється числовим операціям та їхньому використанню в повсякденному житті, заучуванню рахунку та іншим арифметичним навичкам. У Чеській Республіці викладання в початкових школах за методом Хейні вже кілька років є дуже поширеним, пропонуючи

учням багато різних середовищ, де вони розвивають не лише арифметичні навички, а й ключові компетентності та наскрізні теми. Більше про цей метод тут: <http://blog.h-mat.cz/>.

Українські школярі часто називають математику в Україні складнішою, ніж у Чехії. Це може бути пов'язано з тим, що математика в початковій школі в Чеській Республіці побудована більше на зв'язку математики з повсякденним життям учнів, а також на обробці інформації у вигляді графіків і діаграм, і на загальній математичній грамотності в цілому. Цю різницю можна спостерігати і в підручниках.

Zdroje:

<https://zapojevsechny.cz/clanek/detail/zvyklosti-ve-skolach-na-ukrajine-udelejte-si-jasno>

<https://meta-ops.eu/publikace/jaka-je-skola-u-me-doma/>

<https://revize.edu.cz/files/rvp-zv-2021-s-vyznacenyimi-zmenami.pdf>

<https://www.edu.cz/methodology/zakladni-informace-pro-srovnani-ceskeho-a-ukrajinskeho-vzdelavaciho-systemu/>

<https://mon.gov.ua/eng/tag/nova-ukrainska-shkola>

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>

<https://www.schoollife.org.ua/>